

BENİN PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	12
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	18
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	24
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	27

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Benin, Batı Afrika'nın ticaret merkezlerinden biri olma hedefiyle dış ticaret politikasını belirlemektedir. Ülkenin ticaret stratejisi; sanayileŐmeyi artırmak, pamuk ve kaju gibi tarım ürünlerini hammadde yerine işlenmiş ürünlere dönüŐtürerek ihraç etmek ve Cotonou Limanı'nı bölgenin ana lojistik üssü haline getirmek üzerine kuruludur.

Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluđu (ECOWAS) ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA) üyeliği, ortak dış tarife ve yerel işlemeye yönelik düzenlemeler Benin'in dış ticaret politikasının temel taşlarını oluşturmaktadır. Kritik sektörlerde KDV muafiyetleri ve istatistik vergisi indirimleri uygulanmaktadır. OluŐturulan Özel Ekonomik Bölge ve yatırım teşvikleri kapsamında gümrük vergisi muafiyetleri sağlanmaktadır.

Dış Ticaret Mevzuatı

Benin'in dış ticaret mevzuatı, Batı Afrika'nın lojistik kapısı olma hedefi çerçevesinde yürütölmektedir. Ülke ayrıca, DTÖ kapsamında onayladığı "Ticaretin KolaylaŐtırılması AnlaŐması" ile ticarete teknik engellerin azaltılması, gümrük işlemlerinin basitleŐtirilmesi, uyumlaştırılması ve uluslararası ticaretin önündeki bürokratik engellerin azaltılmasına yönelik düzenlemeleri kabul etmiştir.

Benin, ECOWAS ve UEMOA üyesidir. Mevzuat büyük ölçüde bu bölgesel birliklerin kurallarıyla uyumludur. Benin, bu üyelikler sayesinde üye ölkeler arasında gümrüksüz ticaret ve serbest dolaŐım hakkına sahiptir. Ülke, ECOWAS'ın Ortak Dış Tarifesini uygulamaktadır. Bu sistemde ürünler 5 kategoriye ayrılmakta ve %0 ile %35 arasında değişen gümrük vergileri uygulanmaktadır.

Ticari hukuk ve uyuŐmazlıkların çözümü, bölge ölkeleriyle ortak olan OHADA (Afrika'da İş Hukukunun Uyumlaştırılması Örgütü) kurallarına tabidir.

Hükümet, özellikle kaju fıŐtıđı ve soya gibi ürünlerin ham olarak ihraç edilmesini kısıtlayarak, yerel fabrikalarda işlenmesini teşvik etmektedir. 2020-02 sayılı Yatırım Kanunu (Code des Investissements)¹ kapsamında yatırımın büyüklüğu, sektörü ve özel ekonomik bölgede olup olmamasına göre değişen teşvik rejimleri uygulamaktadır. Mevzuat, Özel Ekonomik Bölgelerdeki işletmelerin üretimlerinin büyük bir kısmını ihraç etmesini teşvik etmektedir; ancak belirli kotalar dahilinde yerel pazara satıŐa da izin verilmektedir.

¹ <https://douanes.gouv.bj/en/loi-n2020-02-du-20-mars-2020-portant-code-des-investissements-en-republique-du-benin/>

Gümrük Vergileri

ECOWAS ve UEMOA tarafından uygulanan Ortak Dış Tarife (CET), bölge dışındaki ülkelerden gelen ürünlere uygulanan gümrük vergilerini standardize etmektedir. 5 kademeli vergi yapısı şu şekildedir:

Kategori	Vergi Oranı	Ürün Grubu Tanımı	Örnek Ürünler
Grup 0	%0	Temel Sosyal Mallar	Kitaplar, bazı ilaçlar, gazete kağıdı.
Grup 1	%5	Temel İhtiyaçlar ve Hammaddeler	Tahıl tohumları, ham petrol, belirli sanayi makineleri, sermaye malları.
Grup 2	%10	Ara Mallar ve Girdiler	İşlenmemiş metal levhalar, kimyasal girdiler, yedek parçalar.
Grup 3	%20	Nihai Tüketim Malları	Hazır gıdalar, mobilya, otomobiller, beyaz eşya.
Grup 4	%35	Stratejik Gelişim Ürünleri	Yerel üretimi korunan tarım ürünleri (et, süt, un), tekstil, belirli inşaat malzemeleri.

%35'lik 5. bant, özellikle Nijerya ve Benin gibi ülkelerin yerel sanayilerini (tekstil, çimento, gıda işleme) dış rekabete karşı korumak için kullandığı en yüksek sınırdır. Eğer ürünler bir ECOWAS ülkesinde üretilmişse ve gerekli sertifikaya sahipse, yukarıdaki gümrük vergileri %0 olarak uygulanır.

Öte yandan, Gümrük vergisi tek başına toplam maliyeti yansıtmamaktadır. İthalatta şu ek vergiler de hesaplanmaktadır:

- KDV (Taxe sur la Valeur Ajoutée-TVA): Standart oran %18'dir. (Gümrük vergisi dahil tutar üzerinden hesaplanır).
- İstatistik Vergisi (Redevance Statistique-RS): CIF bedeli üzerinden %1
- Topluluk Dayanışma Vergisi (PCS/PCC): UEMOA ve ECOWAS dışından gelen mallar için toplam %1,3 oranında bir fon kesintisi yapılır.
- Limanda Tarama Ücreti: Konteyner başına alınan teknik inceleme ücretidir.

Ürün kodları bazında ortak dış tarifeler Benin Ekonomi ve Finans Bakanlığına bağlı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün şu internet adresinde belirtilmektedir: <https://douanes.gouv.bj/tarif-exterieur-commun-tec-cedeao-2022/>

İç Vergiler ve Oranları

Benin'de, ithal edilen ürünlere gümrük kapısında alınan dış ticaret vergilerine ek olarak uygulanan ve iç vergiler (fiscalité intérieure) olarak adlandırılan temel yükümlülükler de bulunmaktadır. Bunlar KDV, özel tüketim vergisi, gelir vergisi stopajı, yol/belediye vergisidir.

Özel Tüketim Vergisi (Droits d'Accises):

Belirli ürün gruplarının tüketimini kısıtlamak, lüks tüketimi vergilendirmek ve yerel üretimi korumak gibi amaçlarla alınmaktadır. Bu vergi hem ithal hem yerli ürünlere uygulanmaktadır. Aşağıdaki mallar üzerinden özel tüketim vergisi tahsil edilir:

- Sigaralar, purolar, sigarillolar, içimlik tütün ve diğer tütün ikameleri: %40;
 - Tütün ve sigaralara uygulanan özel vergi tutarı şu şekilde tahsis edilir²: %80'i kamu maliyesine (hazineye); %20'si sporun teşvikine.
- Alkollü içecekler: %15;
- Alkolsüz içecekler:
 - Alkolsüz enerji içecekleri: %20;
 - Gazsız (durgun) su hariç olmak üzere alkolsüz içecekler: %7;
 - İthal mineralli su: %20;
 - İthal meyve suyu: %20;
- Buğday unu: %1;
- İthal makarnalar: %5;
- Yemeklik sıvı ve katı yağlar:
 - Hazır çorba veya et suyu müstahzarları: %10;
 - Yemeklik sıvı yağlar ve diğer katı yağlar: %1;
- Kahve, çay: %10;
- Parfümeri ve kozmetik ürünleri: %15;
- Plastik poşetler: %5;
- Mermer, altın külçeler ve değerli taşlar: %10.

Gelir Vergisi Stopajı (Acompte sur Impôt Assis sur les Bénéfices (AIB)):

İthalatçının yıl sonu ödeyeceği kurumlar veya gelir vergisine mahsuben gümrükte alınan bir ön ödemedir. Vergi oranı ithalatçının vergi dairesine kayıtlı olup olmamasına göre değişmektedir. Vergi numarası (IFU) olan ve düzenli mükellefler için bu oran %1 veya %5'dir. Kayıt dışı ithalatçılar için %10'a kadar çıkmaktadır.

Yol/Belediye Vergisi (Taxe de Voirie):

Yerel yönetimlerin altyapı hizmetlerini finanse etmek amacıyla gümrükte tahsil edilmektedir. Cotonou Limanı üzerinden giriş yapan çoğu tüketim malından bu vergi alınmaktadır. Genellikle malın değeri üzerinden çok düşük bir oranda veya konteyner başına maktu olarak hesaplanmaktadır.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Benin'de ürün standartları, tüketicinin korunması ve haksız rekabetin önlenmesi kapsamında belirli kurumlar üzerinden yürütülmekte ve bu süreçte dijital kontrol sistemleri de kullanılmaktadır.

i. Yetkili Kurumlar:

Ürün grubuna göre denetim yapan farklı devlet ajansları bulunmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmektedir:

- Ulusal Standardizasyon, Metroloji ve Kalite Kontrol Ajansı- ANM (Agence Nationale de Normalisation, de Métrologie et de Contrôle Qualité): Gıda dışı tüm sanayi ürünlerinin (inşaat malzemeleri, elektrikli ev aletleri, tekstil vb.) standartlara

² <https://www.impots.bj/actualites/le-code-general-des-impots-2026-est-disponible> (Benin Genel Vergi Kanunu2026)

uygunluğunu denetleyen, metroloji ve sertifikasyon işlemlerini yürüten ana kurumdur. ANM, ihracatçının alması gereken uygunluk belgelerin standartlarını belirleyen ve uluslararası denetim kuruluşlarına (Cotecna, Bureau Veritas vb.) yetki veren ana otoritedir. ANM, mevcut standartların tam listesini ve kodlarını içeren bir kataloğu internet adresinde PDF olarak yayınlamaktadır.

Web Adresi: (<https://www.anm.bj/fr/normes>)

◦ Benin Gıda Sağlığı Güvenliği Ajansı-ABSSA (Agence Béninoise de la Sécurité Sanitaire des Aliments): Temel görevi yerel olarak üretilen gıda ürünlerinin sağlık ve kalite standartlarını denetlemektir. Gıda ürünlerinde piyasa gözetimi, ruhsatlandırma, ürün laboratuvar testleri gibi görevler icra etmektedir.

Web Adresi: (<https://agriculture.gouv.bj/abssa/>); (<https://www.facebook.com/ABSSABENIN/>)

◦ Gıda ve Uygulamalı Beslenme Müdürlüğü - DANA (Direction de l'Alimentation et de la Nutrition Appliquée): İthal edilen gıda ürünlerinin uygunluğunu ve sağlık sertifikalarını kontrol etmektedir. Ürün numunelerinin laboratuvar analizlerini gerçekleştirmektedir. Uygun ürünlerin piyasaya sunulabilmesi için ve ithalatçının gümrükten ürünleri çekebilmesi için gereken Tüketim Sunma İzni (AMC-Autorisation de Mise en Consommation) veren kurumdur. Bu kurumun onay sürecinde gerekli olabilecek belgeler şunlardır:

- . İhracatçı ülke kurumlarından alınmış ürün sağlık sertifikası,
- . Avrupa bölgesinden gelen ürünler için radyasyon sertifikası,
- . Ürün analiz raporu,
- . Fransızca etiket taslağı

◦ Benin İlaç ve Diğer Sağlık Ürünleri Ajansı- ABMed (Agence béninoise du Médicament et des autres produits de Santé): Benin’de ilaç ve tıbbi cihazların kayıt ve standartlarından sorumludur. Bu, Benin'e yönelik ilaç, tıbbi cihaz, kozmetik veya besin takviyesi ihracatı sürecinde temel muhatap kurumdur. İlaçların ve sağlık ürünlerinin Benin pazarında satılabilmesi için gerekli olan Pazarlama İzni'ni (Autorisation de Mise sur le Marché) vermek, tıbbi cihazların teknik standartlara uygunluğunu onaylamak başlıca görevleri arasındadır. Ayrıca sağlık ürünlerinin denetimi, piyasa gözetimi ve klinik araştırma süreçlerinin onaylanmasından sorumludur.

Benin’e sağlıkla ilgili bir ürün ihraç ederken ürüne ilişkin teknik dosya sunulmalıdır. ABmed üretimin yapıldığı ülkedeki tesisi gelip denetleme yetkisine sahiptir.

Web Adresi: <https://www.linkedin.com/company/abmeb-bj/?originalSubdomain=bj>

ii. Uygunluk Değerlendirme Programı (PVOC):

Benin, 2019 yılından itibaren ithal edilen ürünlerin ülkeye girmeden önce menşe ülkede denetlenmesini öngören Uygunluk Değerlendirme Programı (VoC (Verification of Conformity)) programını yürürlüğe koymuştur.

Bu kapsamda, bazı ürünlerin ülkeye ihraç edilebilmesi için ihracatçı ülkede “Uygunluk Belgesi” (Certificate of Conformity-COC) alınması gerekmektedir. Özellikle sağlık, güvenlik ve çevre ile ilgili ürünler bu uygulama içerisinde kalmaktadır. Benin VoC programı genellikle belirli bir

değerin (genellikle 500.000 FCFA - yaklaşık 762 euro) üzerindeki sevkiyatlar için zorunludur. Bu sınırın altındaki küçük sevkiyatlar bazen muaf tutulabilir ancak gümrük memurunun inisiyatif risk oluşturabilir.

Teknik uygunluğun yanında; ürünlerin üzerinde Fransızca kullanım kılavuzu ve uyarı etiketlerinin bulunması belgenin onaylanması için gereklidir.

VoC kapsamındaki (ithal edilen veya yerli) ürünler (zorunlu/zorunlu olmayan) ile muafiyet kapsamındaki ürünler aşağıda belirtilmektedir:

Zorunlu ürünler:

- Gıda ve İçecek Ürünleri
 - . Meyve Suları: Genel meyve suları ve nektarlar,
 - . İçme Suları: Maden suları, kaynak suları ve şişelenmiş içme suları,
 - . Un: Özellikle zenginleştirilmiş (fortifié) buğday unu,
 - . Yemeklik Yağlar: Palm yağı, ayçiçek yağı, soya yağı, hindistan cevizi yağı, pamuk yağı ve zeytinyağı dahil tüm bitkisel yağlar,
 - . Süt ve Süt Ürünleri: Şekerli/şekersiz konsantre sütler (UHT ve Süt tozu hariç),
 - . Şeker: Beyaz ve diğer şekerler,
 - . İyotlu Tuz.
- İnşaat, Endüstriyel Malzemeler ve Kimyasal Ürünler
 - . İnşaat Demiri: Beton donatısı için çelikler - Nervürlü çubuklar,
 - . Çimento,
 - . Boyalar ve Solventler.

Zorunlu olmayan ürünler:

- Alkollü içecekler,
- Süt tozu ve UHT süt,
- Bebek sütü,
- Şeker: ham kamış şeker, esmer şeker, zenginleştirilmiş şeker,
- Çeşitli bitki çayları,
- Boru ve Hortumlar: Polietilen (PE) ve PVC borular,
- Bebek Bezleri,
- Elektrik kabloları,
- Yalıtım Malzemeleri: Bitümlü örtüler, membranlar ve sızdırmazlık ürünleri,
- Bitümen.

Bu liste, Benin'in olası ihtiyaçlarına göre zamanla değişiklik gösterebilir. Zorunlu olmayan ürünler için dahi sevkiyat öncesinde ilgili kurumlardan teyit alınmasında fayda görülmektedir.

Muaf Olan Ürünler: Aşağıdaki durumlarda genellikle uygunluk belgesi aranmaz:

- Kişisel eşyalar ve ev taşınma malları.
- Diplomatik kargolar.

- Bağışlar (insani yardım).
- ECOWAS menşeli (yerel üretim sertifikalı) ürünler (Bu ürünler topluluk içi serbest dolaşıma tabidir).

Benin hükümeti, uygunluk denetimi yapma yetkisini Cotecna'ya devretmiştir. Cotecna fiziksel denetim yerine analiz odaklı bir süreç yürütmektedir.

İlgili Kurumların İletişim Bilgileri:

Cotecna Türkiye (Benin'in anlaşmalı olduğu, analiz yapmaya yetkili kurum):

- (<https://www.cotecna.com/en/locations/turkey>)
- cotecna.turkey@cotecna.com.tr; voc@cotecna.com.tr

Benin Ulusal Standardizasyon, Metroloji ve Kalite Kontrol Kurumu (ANM):

- (<https://fr.anm.bj/>)
- info@anm.bj

iii. Etiketleme Standartları:

Benin pazarına sunulan ürünlerin etiketlerinde şu bilgilerin bulunması zorunludur:

- Dil: Bilgiler mutlaka Fransızca olmalıdır (İngilizce yanında olabilir).
- İçerik: Ürün adı, üretici bilgileri, menşe ülke, net ağırlık/hacim, üretim ve son kullanma tarihi, içerik listesi ve parti (batch) numarası.
- GS1 Barkod: 2024 yılından itibaren ürünlerin izlenebilirliği için GS1 standartlarında barkod kullanımı takip edilmektedir.

iv. Teknik Düzenlemeler ve Sektörel Standartlar:

- Elektrik ve Enerji: Benin, Batı Afrika standartları (UEMOA/ECOWAS) ile uyumlu olarak düşük kaliteli elektrikli aletlerin girişini engellemek için enerji verimliliği etiketlemesini zorunlu tutmaktadır.
- İnşaat: Çimento ve demir-çelik gibi ürünler, Benin'in kendi teknik standartlarına (Normes Béninoises) tabi olup laboratuvar testlerinden geçirilmektedir.
- Gıda: Serbest Satış Sertifikası ve analiz raporları ithalat aşamasında DANA tarafından incelenmektedir.
- Standart Kataloğu: Ürünlerin taşınması gereken standartları içeren Norm Kataloğu ANM'nin şu internet sayfasında yer almaktadır:
(https://fr.anm.bj/wp-content/uploads/2024/11/Catalogue_Normes_Beninoises_2025.pdf)

v. Dijital Takip ve Doğrulama:

Gümrükteki "Tek Pencere" (SEGUB) sistemi ile standart denetim kurumlarının sistemleri entegre edilmiştir. Bu nedenle zorunlu olmasına rağmen uygunluk belgesi olmayan ürünlerin gümrük beyannamesi sistem tarafından otomatik olarak reddedilebilmektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Test etme:

ABSSA ve ABMed tarafından yetkilendirilen laboratuvarlarda (örneğin LCSSA - Merkezi Gıda Güvenliği Kontrol Laboratuvarı) numune analizleri yapılmaktadır. İnşaat malzemeleri (çimento, demir), elektrikli ev aletleri ve tekstil ürünleri teknik testlere tabi tutulabilir. Benin, kendi laboratuvar altyapısını geliştirirken aynı zamanda SOAC (Batı Afrika Akreditasyon Sistemi) üzerinden uluslararası tanınırlığa sahip test sonuçlarını esas almaktadır.

Muayene:

Benin, ithal edilen belirli ürünler için sevkiyat öncesi muayene programı uygulamaktadır. Benin hükümeti adına denetimleri Türkiye'deki Cotecna ve Bureau Veritas gibi akredite kuruluşlar yapmaktadır. Bu kapsamda, ürünler henüz Türkiye'de depoda iken veya limandayken bu kuruluşlar tarafından analiz edilir veya fiziksel olarak incelenir.

Belgelendirme:

Uygunluk belgesi zorunlu tutulan ithalatlar kapsamında, test ve muayene aşamalarından geçen ürünlere verilen resmi sertifikalardır. Uygunluk belgesi, ithalatçının ürünleri gümrükten çekebilmesi için en kritik belgedir. Bu belge ürünün yerel standartlara uygun olduğunu kanıtlamaktadır. Buna ek olarak, NB Mark (Benin Standart İşareti), yerel üreticilerin ANM standartlarına tam uyum sağladığını gösteren kalite damgası olarak kullanılmaktadır.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Bu kurallar, özellikle gıda ve teknik ürünlerde önemlidir. Benin'in resmi dili Fransızca olduğu için tüm etiketlerin Fransızca olması zorunludur. Bir ürünün Benin pazarına girebilmesi için etiketinde azami bilgilerin bulunması şarttır. Benin'in tropikal iklimi (yüksek nem ve sıcaklık) göz önüne alınarak, ambalajların neme dayanıklı olması beklenir. Gıda ürünlerinde besin değerleri tablosu bulunmalıdır. Eğer ürün vitamin veya iyotla zenginleştirilmişse (un, yağ, tuz gibi), bu durum etikette açıkça belirtilmelidir. Elektrikli ürünlerde ANM tarafından belirlenen enerji verimliliği etiketleri ve voltaj (220V) uyumluluk bilgileri aranmaktadır.

Teknik Engeller

Benin'de dış ticaret yapmak isteyen bir girişimci veya ihracatçı için karşılaşılabilecek teknik engeller, genellikle altyapı eksiklikleri, bürokratik süreçler ve standartlara uyum konularında yoğunlaşmaktadır. Benin hükümeti ticareti kolaylaştırmak için adımlar atsa da (özellikle Cotonou Limanı'ndaki dijitalleşme gibi), bazı zorluklar devam etmektedir.

Benin'in ECOWAS üyeliği kapsamında, topluluk içindeki teknik düzenlemeler ve gümrük birliği kuralları, dışarıdan gelen ürünler için farklı, üye ülkeler için farklı işleyebilir.

Ülkede başlıca teknik engeller aşağıda belirtilmektedir:

- Standartlar ve Uygunluk Değerlendirmesi:
 - o VoC Programı: Yukarıda listelenen ürün gruplarının Benin standartlarına uygunluğunu kanıtlayan bir sertifikaya (CoC) sahip olması gerekmektedir.
 - o Etiketleme Gereklilikleri: Ürün etiketlerinin Fransızca olması zorunludur. İçerik, son kullanma tarihi ve menşei gibi bilgilerin yerel dile uygun olmaması teknik engeldir.
 - o ANM (Ulusal Standardizasyon ve Kalite Kontrol Ajansı): Standartları belirleyen ve denetim gerçekleştiren ANM yeterli kurumsal ve teknik altyapıya sahip değildir. Bu da ürünlerin pazara girişini geciktirebilecek bir etkidir.
- Gümrük ve Belgelendirme Süreçleri:
 - o ECTN/BESC Belgesi: Benin'e giden her deniz sevkiyatı için bir Elektronik Yük Takip Numarası (Electronic Cargo Tracking Note-ECTN) alınması şarttır. Bu belgenin eksikliği para cezalarına yol açabilir.
 - o Gümrük Değerlemesi: Gümrük idaresi bazen fatura bedelini kabul etmeyip kendi referans fiyatlarını kullanabilmektedir. Bu durum, öngörülemeyen maliyet artışlarına neden olabilir.
- Lojistik ve Altyapı Sorunları:
 - o Liman Yoğunluğu: Cotonou Limanı, Batı Afrika'nın en yoğun limanlarından biridir. Fiziksel altyapı yetersizliği nedeniyle gemilerin boşaltılması ve konteynerlerin limandan çıkışı zaman alabilir.
 - o Taşıma Maliyetleri: İç bölgelere veya komşu ülkelere (Nijer, Burkina Faso gibi) yapılan transit taşımacılıkta yol kalitesi ve güvenlik sorunları maliyetleri yükselten faktörlerdir.
- Sağlık ve Bitki Sağlığı (SPS) Önlemleri:

Benin'de birçok bitki sağlığı önlemi ECOWAS bölgesel uygulamalarıyla uyumludur. Benin'e gıda veya tarımsal ürün gönderirken, menşe ülkeden alınmış güncel bir Sağlık sertifikası (Hayvansal ürünler, et, süt ve işlenmiş gıdalar için) veya Fitosaniter (Bitkisel ürünler, tohumlar, taze meyve ve sebzeler için) Sertifikası yasal bir zorunluluktur. Özellikle zenginleştirilmiş (fortifié) un veya şeker gibi ürünlerde, ürünün gerekli vitamin/mineral değerlerine sahip olduğunu gösteren analiz sertifikası da gereklidir.

Benin'de SPS önlemlerinden sorumlu üç ana otorite bulunmaktadır:

- o ABSSA (Agence Béninoise de Sécurité Sanitaire des Aliments): Yerel gıda güvenliği ve gıda ürünlerinin uygunluk değerlendirmesinden sorumludur.
- o DANA (Direction de l'Alimentation et de la Nutrition Appliquée): İthal edilen gıda ürünlerinin denetimi ve beslenme standartlarına uygunluğunu denetler.
- o ANM (Agence Nationale de Normalisation): Gıda dışı ürünlerin teknik standartlarını belirler ve ABSSA/DANA ile koordineli çalışır.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenjel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları (başvuru belgeleri ve yetkili merci vb.)

Benin, Fransızca konuşan 17 Afrika ülkesinin üye olduğu OAPI (Organisation Africaine de la Propriété Intellectuelle - Afrika Fikri Mülkiyet Örgütü) üyesidir. Ülkede fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması hem ulusal bir yapı hem de bölgesel bir ortaklık (OAPI) üzerinden yürütülür.

Bu sistemin avantajı, Benin'de yapılacak tek bir başvurunun, diğer 16 üye ülkede de (Kamerun, Fildişi Sahili, Senegal vb.) otomatik olarak geçerli olmasıdır.

Benin'de "ilk başvuran hak sahibidir" prensibi geçerlidir. Bu nedenle ürünlerin pazara sunmadan önce markanın tescil ettirilmesi, taklit ürünlerle mücadelede yasal konumu güçlendirecektir. Ticari marka, patent, endüstriyel tasarım, ticari unvan bu yöntemle koruma altına alınabilir.

Yetkili Merciler:

- ANaPI (Agence Nationale de la Propriété Industrielle): Benin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı ulusal birimdir. OAPI'nin Benin'deki "Ulusal İrtibat Yapısı" (SNL) olarak görev yapar. Başvuruları kabul eder ve OAPI genel merkezine (Yaoundé, Kamerun) iletir.
- OAPI (Bölgesel Otorite): Hakların tescil edildiği, incelendiği ve sertifikalandırıldığı ana merkezdir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler:

Başvurular genellikle Fransızca yapılır ve şu temel belgeler istenir:

- Başvuru Formu: Ürün veya hizmet sınıflarını (Nis Sınıflandırması) içeren form.
- Vekaletname: Eğer bir marka vekili aracılığıyla başvuruyorsanız, basit imzalı bir vekaletname yeterlidir (Noter tasdiki genellikle aranmaz).
- Marka Örneği: Markanın logosu veya görsel gösterimi.
- Öncelik Belgesi: Eğer başka bir ülkede son 6 ay içinde yapılmış bir başvuru varsa ve rüçhan hakkı talep ediliyorsa bunun belgesi.
- Harç Dekontu: Başvuru ve yayın ücretlerinin ödendiğine dair belge.

Başvuru Süreci:

- Ön Araştırma: Markanın veya buluşun daha önce tescil edilip edilmediği ANaPI veya OAPI veri tabanlarından kontrol edilir.
- Dosya Teslimi: Belgeler Cotonou'daki ANaPI ofisine teslim edilir.
- İnceleme: OAPI hem şekil hem de içerik açısından (ayırt edicilik vb.) inceleme yapar.
- Yayın ve İtiraz: Başvuru OAPI'nin resmi bülteninde (BOPI) yayınlanır. 6 ay içinde üçüncü tarafların itiraz hakkı vardır.
- Tescil: İtiraz gelmezse tescil belgesi düzenlenir.

İletişim Bilgileri:

- Benin Ulusal Kamu Hizmetleri Portalı:
(<https://service-public.bj/public/services/search?query=anapi>)
(buradan başvuru formlarına veya süreç bilgilerine ulaşılabilir);
- Bölgesel Merkez:
(<https://oapi.int/>)
- Anapi (Bénin – OAPI): <https://oapi.int/presentation/etats-membres/benin/>
OAPI Benin Temsilcisi: M. Roufaye ADEKAMBI; +229 01 97 87 88 06

Dağıtım Kanalları

Benin, özellikle Nijerya ve denize kıyısı olmayan komşu ülkelere (Nijerya, Burkina Faso, Nijer) geçiş kapısı olması nedeniyle Türk ihracatçılar için stratejik bir noktadır.

Benin'de ihracat operasyonları için kullanabilecek temel dağıtım kanalları şunlardır:

- Yerel Acenteler ve Distribütörler:

Benin pazarında kalıcı olmak için yerel bir ortakla çalışmak genellikle tavsiye edilmektedir. Benin iş kültürü kişisel ilişkilere dayanmaktadır. Güvenilir bir distribütör, dil bariyerinin aşılması, bürokrasi ve gümrük süreçlerinin hızlandırılması ve vadeli satış ve tahsilat operasyonlarının yönetilmesi konusunda faydalı olabilir.

Benin'de ithal edilen ürünler genellikle Nijerya'ya kayıt dışı olarak yeniden ihraç edilmektedir. Bu ihracat çoğunlukla pirinç, et ve ikinci el araçlardan oluşmaktadır. Yerel distribütörler vasıtasıyla başta makarna ve un olmak üzere Türkiye menşeli gıda ürünleri, inşaat malzemeleri gibi ürünler Benin ve çevre ülkelerde pazara sunulabilir. Fiyatın rekabetçi olması ve esnek ödeme seçenekleri pazara giriş için önemli bir etkidir. Öte yandan, ithalatçı tarafından gerçekleştirilecek ödeme ihlalleri, keyfi sipariş iptalleri, ürünlerin limanda teslim alınmaması gibi durumlar yaşandığından bu olasılıklara karşı tedbirli olunmalıdır. Ayrıca son yıllarda Nijerya'nın sınır kontrollerini sıkılaştırması ithalat kısıtları bu ticareti bazen sekteye uğratabilmektedir.

Benin'de güvenilir bir yerel acente veya distribütör bulmak için resmi ve ticari kuruluşların (CCIB, Apix) yanı sıra, Nijerya (Lagos) veya Fildişi Sahili'nde düzenlenen büyük inşaat veya gıda fuarları ile dijital platformlar kullanılabilir. Benin'deki büyük distribütörler Lagos'taki fuarları (örneğin Lagos International Trade Fair) takip ederler. Bölgesel distribütörlük veren bazı büyük yapılar hem Fildişi hem de Benin operasyonlarını Abidjan'dan yönetir.

- Geleneksel Açık Pazarlar:

Cotonou'da bulunan Dantokpa Pazarı, Batı Afrika'nın en büyük açık hava pazarlarından biridir. Toptancıların ithal ettikleri ürünler genellikle buradan tüm ülkeye ve komşu Nijerya'ya yayılmaktadır. Orta ve alt gelir grubu tüketim malları (gıda, tekstil, plastik mutfak gereçleri)

için ana dağıtım kanalı burasıdır. Türkiye'den gelecek makarna, bisküvi, domates salçası gibi dayanıklı gıdalar ile plastik ve tekstil ürünleri için burası önemli bir duraktır.

Bu kanala dahil olmak için, doğrudan pazarın içindeki küçük dükkanlarla değil, konteyner bazında alım yapan, liman çevresindeki ana depolara sahip yabancı tüccarlarla görüşmek gerekir.

Lübnan, Hindistan, Pakistan ve Çin'li tüccarlar toptan satış sektörünün en önemli aktörleridir. Özellikle Lübnanlı aileler, Türkiye'ye (İstanbul/Gaziantep) sık sık seyahat ederler.

– Modern Perakende ve Süpermarket Zincirleri:

Şehirleşme ile birlikte Cotonou ve Porto-Novo gibi merkezlerde modern perakende sektörü büyümektedir.

Erevan (Carrefour ortaklığı ile en büyüğüdür), Mont Sinaï ve BSS önde gelen perakende mağazalarıdır. Erevan raflarında Avrupa standartlarında ürünler bulundurmaktadır ve Türk ürünleri (özellikle kaliteli gıda ve ev tekstili) için en uygun vitrinlerden biridir. Mont Sinaï ve BSS, Benin'in perakende dünyasında eski sayılan, en bilinen marketlerdir. Erevan ve BSS, özellikle yerleşik yabancılar tarafından tercih edilmektedir. Buna ek olarak, Superamart, Attidza ve Megamart adında daha az bilinen perakendeciler bulunmaktadır.

Bu modern marketler genellikle doğrudan ithalat yapmak yerine, Benin'deki güçlü distribütörlerden mal almayı tercih ederler. Bu kapsamda, perakende kanallarına girebilmek için güçlü distribütörlerle çalışmak daha etkili bir yöntemdir.

– Sektörel Dağıtım Ağları

İnşaat malzemeleri, makine ve teknik ekipman ihracatı söz konusu olduğunda, doğrudan büyük inşaat firmaları veya devlet ihaleleri ile çalışan ithalatçılar daha etkili kanallardır. Ülkede ciddi bir altyapı ve konut yatırımı yapılmaktadır. Türk demir-çelik ve mobilya ürünleri bu kanallarda tercih edilmektedir. Büyük ölçekli satışlar için kamu ihalelerini takip etmek önemlidir.

Benin kamu ihalelerine girmek veya büyük müteahhitlere mal vermek için ürünlerin Fransızca teknik şartnamelere ve Benin standartlarına uygunluğunun belgelenmesi rakipler karşısında avantaj sağlayacaktır.

Benin'e yapılan tüm deniz yolu ihracatı Port Autonome de Cotonou üzerinden gerçekleşmektedir. Liman, sadece Benin için değil, transit ticaret için de kullanılmaktadır. Ürünlerin bir kısmı buradan karayolu ile Nijer, Nijerya, Burkina Faso, Togo gibi komşu ülkelere sevk edilebilir.

Tüketici Tercihleri

- Dijital ve Görsellik: Benin pazarı hem yerel tüketim alışkanlıkları hem de komşu Nijerya ile olan yoğun ticari bağları nedeniyle kendine has bir yapıya sahiptir. Hızla büyüyen genç nüfus ve genişleyen orta sınıf, daha farklı ve kaliteli mal talep etmektedir. Dijital ve görsel odaklılık artmakta ve süpermarket zincirleri daha fazla tercih edilmektedir. Kaliteli, modern tasarımlı, küresel standartlara uygun ürünlere olan talep artış trendindedir. Türk ihracatçısının raf ömrü uzun, barkodlu ve standart ambalajlı ürünlere odaklanmak pazarda avantaj sağlayabilir.
- Ürün Menşei: Ürünün menşei tüketici tercihlerini etkilemektedir. Tarihi bağlar nedeniyle Fransız ürünleri üst kalite olarak görülmektedir. Türk ürünleri ise son yıllarda Avrupa kalitesinde ama daha erişilebilir fiyatlı imajıyla pazarda yer edinmiştir. Özellikle tekstil, mobilya ve mutfak gereçlerinde Türk malı etiketi bir güven sembolü olarak algılanmaktadır.
- Birim Fiyat: Nüfusun büyük bir bölümü günlük veya haftalık gelire yaşadığı için fiyat hassasiyeti yüksektir ve birim fiyat önemlidir. Büyük boy ambalajlar yerine, tek kullanımlık (sachet) veya küçük porsiyonlu ürünler çok daha hızlı tüketilmektedir. (Örn: Küçük poşetlerde satılan süt tozu, deterjan veya salça).
- Gıda ve Beslenme Tercihleri: Gıda ve beslenme tercihleri nişasta ve sos odaklıdır. Beslenme düzeni genellikle mısır, yam ve pirinç bazlıdır. Bu nedenle, bu yemeklere eklenen salçalar, bulyonlar, baharatlar ve bitkisel yağlar en çok talep gören ithal ürünlerdir. Sıcak iklim nedeniyle gazlı içecekler, meyve suları ve enerji içeceklerine olan talep yüksektir. Ayrıca, şehirleşme ile birlikte dondurulmuş tavuk ve balık ürünlerine olan ilgi artmaktadır.
- Giyim Tercihleri: Dış görünüm bir statü göstergesidir. Benin halkı, özellikle özel günlerde (düğün, dini bayramlar) giyimine önem vermektedir. Tekstilde canlı renkler, nakışlı kumaşlar çok popülerdir. Cilt aydınlatıcı kremler, parfümler ve saç bakım ürünleri (peruk ve ek saçlar dahil) kadın tüketiciler arasında vazgeçilmez bir pazardır.
- Sipariş ve Ödeme: WhatsApp ticareti ve mobil ödeme yaygındır. Beninli tüketiciler ürünleri Instagram veya Facebook'ta görüp, siparişi veya ürün sorgulamasını WhatsApp üzerinden yapmayı tercih etmektedir. Nakit en sık kullanılan ödeme yöntemi olsa da, "MTN Mobile Money" veya "Moov Money" gibi telefon üzerinden ödeme sistemleri yaygındır. Satış kanallarında bu opsiyonların olması bir avantajdır.
- Fransızca Etiket: Tüketicilere ulaşmak için görsellik ve Fransızca etiket önemlidir. Okuma-yazma oranının bölgelere göre değişmesi nedeniyle, ambalaj üzerindeki görselin içeriği net bir şekilde anlatması gerekmektedir (Örn: İçinde domates olan bir salça kutusunda dev bir domates resmi olmalıdır). İngilizce etiketli ürünler ikinci kalite algısı yaratabilmektedir. Ürünlerin üzerinde Fransızca açıklama bulunmalıdır.

Kamu İhaleleri

Hükümetin altyapı, enerji ve tarım hamleleri, Türk firmaları için fırsatlar sunmaktadır. Benin hükümeti, Türk müteahhitlik/sanayi kalitesinin farkındadır. Benin’de kamu ihaleleri şu iki ana kurum tarafından yönetilmektedir:

- DNCMP (Direction Nationale du Contrôle des Marchés Publics): İhalelerin kontrolünü ve onayını yapan ulusal müdürlük,
- ARMP (Autorité de Régulation des Marchés Publics): İhale süreçlerini düzenleyen ve uyumsuzlukları çözen özerk kurum.

Benin’deki ihalelerle ilgilenen firmaların şu platformları takip etmeleri gerekmektedir:

- Portail des Marchés Publics du Bénin: Devletin merkezi resmi ihale portalıdır. Takip kanalı: (www.marches-publics.bj)
- SIRAT (Société des Infrastructures Routières et de l’Aménagement du Territoire): Benin’in yol, köprü ve kentsel altyapı projelerinden sorumlu en üst düzey devlet şirkettir. Büyük ölçekli inşaat, asfalt ve mühendislik ihaleleri bu şirket tarafından takip edilmekte ve yönetilmektedir. Türk müteahhitlik ve inşaat malzemesi firmaları için faydalı olabilecek bir kanaldır. Takip Kanalı: (www.sirat.bj)
- SIMAU (Société Immobilière et d’Aménagement Urbain): Konut ve gayrimenkul geliştirme kurumudur. Hükümetin "20.000 Sosyal Konut" gibi dev projelerini bu kurum yönetmektedir. Stratejik ihaleleri içeren yıllık "satın alma planı" kurumun internet sitesinde önceden yayınlanmaktadır. Mobilya, asansör, elektrik sistemleri ve ince işçilik malzemesi (seramik, vitrifiye) ihraç eden Türk firmalarınca takip edilmesi faydalıdır. Takip Kanalı: (<https://www.simaubenin.com/>)
- Port Autonome de Cotonou (PAC): Cotonou Limanı, Benin ekonomisinin can damarıdır ve devlet bütçesinin temel kaynaklarından biridir. Limanın işletmesi Belçikalı Port of Antwerp International tarafından yönetildiği için ihaleler nispeten daha profesyonel ve şeffaftır. PAC tarafından genellikle liman genişletme çalışmaları, lojistik ekipman alımı (vinç, forklift), güvenlik sistemleri, yazılım ve bakım-onarım hizmetleri gibi ihaleler açılmaktadır. Liman teknolojileri ve ağır makine sanayiinde faaliyet gösteren firmalar için takip edilebilecek bir ihale kaynağıdır. Takip Kanalı: (<https://portdecotonou.bj/>)

Sirat, Simau, PAC gibi kurumlar bazen genel ihale portalını beklemek yerine kendi web sitelerinde ihale çağrısı yayınlamaktadırlar. İlgililer için merkezi portal yerine bu kurumların kendi internet sitelerini zaman zaman kontrol etmek gerekmektedir. Bazı ihaleler sadece onaylı tedarikçi listesinde yer alan firmalara yöneliktir. Onaylı tedarikçi listesine girmek için ilgi beyanı (Avis d'Appel à Manifestation d'Intérêt) çağrılarını kurumsal sitelerinde duyurulmaktadır. Resmi çağrılarının yanı sıra uzmanlık alanları belirtilerek Fransızca dilinde hazırlanmış bir tanıtım yazısının doğrudan yürütücü kurumlara iletilmesi ilk teması kurmak için tercih edilebilir.

SIRAT ve SIMAU ciddi finansmanlarla (Dünya Bankası, Afrika Kalkınma Bankası vb.) desteklendiği için ödeme garantisi en yüksek kanallardır. Öte yandan bu kurumların ihalelerinde teknik şartnameler daha ağırdır. Teknik olarak her ihalede zorunlu olmasa da

puanlama sisteminde yerel bir firma ile Konsorsiyum kurmak yabancı firmalara ek puan kazandırır ve lojistik/bürokratik operasyonları kolaylaştırır. Benin'de yerleşik, daha önce bu kurumlarla çalışmış yerel bir teknik partnerle ihalelere girmek, başarı şansını artıran bir faktördür.

İhale dosyaları ve teklifler %100 Fransızca olmalıdır. Genellikle ihale bedelinin %1-3'ü oranında bir banka teminatı istenmektedir. Benin'deki bir banka üzerinden (örneğin Ecobank veya Orabank) teyit edilmesi süreci hızlandırabilmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Benin ekonomisinin bel kemiğini oluşturan tarım ve hayvancılık sektörü, ülkenin GSYH'sinin yaklaşık %25'ini sağlamakta ve çalışan nüfusun büyük bir kısmına (yaklaşık %70'ine) istihdam yaratmaktadır. Hükümetin "PAG II" (2021-2026 Hükümet Eylem Programı)³ doğrultusunda sektör, geleneksel yöntemlerden sanayileşmiş üretime geçiş yapmayı hedeflemektedir.

Tarım:

Benin Afrika'da Mali'den sonra ikinci büyük pamuk üreticisidir ve dünya pamuk üretiminin yaklaşık %1'ini gerçekleştirmektedir. İşlenmemiş pamuk, ülkenin toplam kayıtlı ihracatının %47'sini oluşturmakla hayati öneme sahiptir. Pamuktan sonra en fazla üretilen tarım ürünleri kaju fıstığı, soya fasulyesi, ananas, mısır, manyok, patates ve yer fıstığıdır. Bunlara ilaveten, ülkenin toplam ithalatının %16'sına tekabül eden pirinç ürününün üretimi Dünya Bankası desteğiyle geliştirilmektedir.

Kaju ve pamuğun ham olarak ihracatı kısıtlanmış olup belli başlı firmaların kontrolündedir. Sanayi bölgesinde bu ürünlerin iplik, giysi veya paketlenmiş gıda gibi katma değerli ürünlere dönüşümünün artırılması hedeflenmektedir. Bu amaçla işleme ve ihracat odaklı bölgeler kurulmuştur.

Ananas ise çoğunlukla iç pazarda tüketilen ve düşük oranda (özellikle "Pain de Sucre" çeşidi) Avrupa pazarına ihraç edilen tropikal bir üründür. Bu ürün yüksek lojistik maliyetlerle havayolu ile taşınmakta ve dış pazarlarda lüks tüketim ürünü olarak konumlanmaktadır. Gelişmiş altyapı, lojistik ve soğuk zincir eksikliği, tarımsal ürünlerin transfer ve ihracat maliyetlerini artırmaktadır.

Halkın temel gıda ihtiyacını karşılayan yerel ürünler ise mısır, pirinç ve manyoktur.

Hayvancılık:

Hayvancılık, tarımsal GSYH'nin düşük bir bölümün oluşturur ve geliştirilmeye açık bir alandır. Üretimin en büyük kısmı sığır olup, tavuk ve küçükbaş hayvanlar bunu takip etmektedir. Geleneksel (göçebe) hayvancılıktan, kapalı ve modern çiftlik sistemlerine geçiş teşvik edilmektedir. Süt ve et ürünlerinde dışa bağımlılığı azaltmak için hükümet suni tohumlama ve yem fabrikası projelerine yatırım yapmaktadır.

Sektörde ithalat yüksektir. Benin, et ve süt ürünleri ihtiyacının bir kısmını ithalatla (özellikle donmuş tavuk ve süt tozu) karşılamaktadır. Bu ürünlerin ithalatının azaltılması Tarım Bakanlığının öncelikli konusudur. Özellikle dondurulmuş tavuk ithalatının tamamen yasaklanması son yıllarda gündeme gelmişse de yerli üretimin yetersizliği ve pahalılığı nedeniyle ithalat halen devam etmektedir.

³ <https://www.gouv.bj/doc/309/download>

Fırsatlar:

Benin'de tarım/hayvancılıkla ilgili şu alanlara ilişkin ürün ve hizmetler en yüksek potansiyele sahiptir:

- Tarımsal Mekanizasyon: Traktör, sulama sistemleri ve hasat makineleri.
- Gıda İşleme: Meyve suyu fabrikaları, kaju kırma, işleme tesisleri ve soya yağı üretimi.
- Soğuk Zincir: Ürünlerin bozulmadan limana ulaşması için soğuk hava depoları ve lojistik.

Sanayi

Benin GSYH'sinin %9'unu temsil eden sanayi sektörü tarımsal işleme, tekstil ve hazır giyim, çimento, un, makarna, içecek sanayi gibi temel faaliyetlerde yoğunlaşmıştır. Sanayi sektörü büyük ölçüde tarımsal imalata dayanmaktadır. Buna ilaveten, ülkedeki altyapı projelerine paralel olarak çimento üretimi oldukça gelişmiştir.

Benin, tarıma dayalı bir ekonomiden sanayileşmiş bir ekonomiye geçiş yapmayı amaçlamaktadır. Geleneksel olarak hammadde ihracatçısı (pamuk, kaju vb.) olan ülke, bu ürünleri yerel olarak işlemeye odaklanan teşvik politikası izlemektedir. Hükümet yerel hammaddelerin işlenerek ihraç edilmesi ve yabancı yatırım çekmek için kamu özel ortaklığı ile Glo Djigbe Özel Ekonomik Bölgesini kurmuş olup, bu bölgede özel yatırım teşvikleri uygulamaktadır.

Benin'in Cotonou Limanı, denize kıyısı olmayan komşu ülkelere (Nijer, Burkina Faso) açılan bir kapı olması nedeniyle sanayi ürünleri için stratejik bir dağıtım noktası olarak fırsat sunmaktadır. Öte yandan, elektrik enerjisi hala büyük ölçüde ithal edilmektedir. Bu da üretim maliyetleri ve enerji sürekliliği bakımından bir risk oluşturmaktadır. Yüksek teknoloji sanayi dalları için teknik eğitim almış personel ihtiyacı bir diğer risk faktörüdür.

Fırsatlar:

Türkiye'den Benin'e ihracat potansiyeli, Benin'in özellikle Glo-Djigbé (GDIZ) gibi sanayi bölgelerindeki makineleşme ihtiyacı ve gelişen orta sınıfın tüketim talepleri doğrultusunda genişlemektedir. Benin'in ham maddeyi yerel olarak işleme politikası, Türk makineleri için bir pazar yaratmaktadır. Bu kapsamda, değirmen makineleri (tahıl işleme ve un fabrikası ekipmanları), tarım makineleri (traktör, sulama sistemleri, hasat makineleri vb.), kümes hayvancılığı ekipmanları (dondurulmuş tavuk eti ve yumurta üretim makineleri vb.) öne çıkmaktadır. Ayrıca, makarna, bisküvi, şekerli gıdalar, bitkisel yağlar gibi işlenmiş gıda ürünlerine olan talep her zaman yüksektir.

Yine, Benin'deki altyapı ve konut projeleri nedeniyle Türk yapı sektörü avantajlıdır. Yeni bina ve altyapı projeleri, demir çelik, çimento, alçı, seramik, vitrifiye ve mobilya gibi ürünlere büyük talep oluşturmaktadır. Buzdolabı, çamaşır makinesi ve küçük ev aletlerinde Türk markalarının bilinirliği artmaktadır. Enerji sürekliliği riski nedeniyle sanayi bölgeleri ve konutlar için jeneratör ihtiyacı yüksektir.

Benin tekstil merkezi olma hedefi doğrultusunda, Türkiye bilgi birikimi ve ara malı sağlayıcısı olarak konumlanabilir. Kumaş boyaları, iplik ve sanayi tipi dikiş makineleri gibi tekstil girdi ve aksesuarları, Benin'in pamuk ve kaju üretiminde verimliliği artırmak için ihtiyaç duyduğu gübre ve tarım ilaçları Türkiye için ihracat potansiyeli oluşturmaktadır.

Hizmetler

Benin ekonomisinde hizmetler sektörü, GSYİH'nin yarısından fazlasını (%47 civarı) oluşturarak ülkenin en büyük ekonomik motoru konumundadır. Hükümet, bu sektörü dijitalleşme ve stratejik altyapı yatırımlarıyla modernize etmeyi amaçlamaktadır.

Ticaret ve ulaşım hizmetler sektörünün en önemli unsurları iken, telekomünikasyon, bankacılık ve finans, ulaşım ve turizm gelişmekte olan alanlardır.

Benin, coğrafi konumu sayesinde Batı Afrika'nın ticaret kapısı niteliğindedir. Cotonou Limanı ülke ekonomisinin can damarıdır. Nijer, Burkina Faso ve Mali gibi denize kıyısı olmayan komşu ülkelere giden malların ana transit noktasıdır. Özellikle Nijerya ile olan ticaret, hizmetler sektöründe büyük bir reeksport hacmi oluşturmaktadır.

Dijital ekonomi ve telekomünikasyon sektörü Hükümetin, "Dijital Benin" (Bénin Numérique 2026) vizyonuyla gelişmektedir. Dijitalleşme için bütçeden önemli kaynaklar ayrılmaktadır. Hedef, ülke çapında fiber optik ağları genişletmek, kamu hizmetlerinin tamamen dijitalleştirmek ve çevrimiçi kamu hizmetlerinde yapay zeka entegrasyonunu başlatmaktır. Ödeme işlemlerinde mobil para kullanımı yaygın olup, dijital bankacılık gelişmektedir.

Turizm sektörü kapsamında kültürel miras projeleri ön plandadır. Ouidah'daki köle ticareti anıtları, Abomey Krallığı'nın sarayları ve yeni inşa edilen müzelerle kültür turizmi geliştirilmeye çalışılmaktadır. Buna ek olarak, Avlekete resort gibi tatil köyü projeleriyle lüks turizmin geliştirilmesi planlanmaktadır. Havaalanı ile Ouidah şehri arasında, Cotonou'nun batısındaki sahil bölgesini bir turizm merkezi ilan etmiştir. "Balıkçı Yolu" Projesi olarak adlandırılan bu bölgede turizme yönelik tesis-restoranlar yatırımları teşvik edilmektedir.

İnşaat sektörü, 2016 yılından bu yana uygulanan Hükümet Eylem Planı (PAG 2) kapsamında yol, bina, altyapı, turizm projeleri ve artan şehirleşme ile desteklenmektedir.

Fırsatlar:

Dijitalleşme vizyonu kapsamında Türk yazılım şirketleri (e-devlet, ödeme sistemleri) için ihale potansiyeli bulunmaktadır. Sahil şeridindeki otel projelerinde Türk inşaat firmaları ve mobilya/dekorasyon üreticileri anahtar teslim projeler alabilir. Ayrıca, Benin'de reeksport ve son mil teslimatlarına odaklanan Africa Logistics Zone yatırım aşamasında olup, firmaların bölgesel lojistik operasyonlarını Benin'den yönetebilmesi için altyapı sağlayacaktır.

Madencilik

Benin'de madencilik sektörü, ülkenin GSYİH'sına katkısı bakımından geleneksel olarak tarım ve ticaretin gerisinde kalmıştır. Benin'in maden potansiyeli çeşitlidir, ancak bu kaynakların büyük bir kısmı henüz tam ölçekli endüstriyel üretime geçmemiştir. Bunun öne çıkan nedenleri, elektriğe erişim sorunu, lojistik altyapı yetersizliği ve kayıt dışı madencilik faaliyetleridir. Öte yandan 1990'ların sonunda durdurulan petrol üretimi, Şubat-Mart 2026 döneminde resmen yeniden başlamıştır. Başlangıç aşamasında günlük üretimin yaklaşık 15.000 varil seviyelerine ulaşması hedeflenmektedir. Bu rakam komşusu Nijerya ile kıyaslandığında mütevazı olsa da Benin ekonomisi için stratejik bir gelir kaynağıdır.

Mevcut başlıca maden kaynakları, altın, kalker, mermer, endüstriyel mineraller ve demir cevheridir. Özellikle inşaat malzemeleri ve altın üretimi şu anki lokomotif alanlardır. Altın ülkenin kuzey bölgelerinde artizanal yöntemlerle çıkarılmaktadır. Kalker ve mermer, ülkenin aktif çimento endüstrisi için kritik öneme sahiptir. Cam ve inşaat sektörü için yüksek kalitede silis kumu, kil ve kaolin rezervleri bulunmaktadır. Loumbou-Loumbou bölgesinde önemli demir yatakları tespit edilmiştir ve yatırımcı beklemektedir. Nikel, krom, boksit, fosfat ve nadir toprak elementleri (zirkonyum, rutil) konusunda potansiyel olduğu bilinmektedir.

Seramik üretimi için hammadde olarak, kaolin tipinde Kétou kil yatakları bulunmaktadır ve burası ana kaynağı oluşturmaktadır. Bu yatakların yanı sıra, Zogbodomey yatakları ve Djidja granitinin de işletilmesi hedeflenmektedir.

2006 yılındaki Maden Kanunu hala temel iskeleti oluştururken, 2024 sonundan itibaren yayınlanan uygulama kararnamele, yatırımcı güvenini artırarak, madencilik sektörünü modernize etmeye çalışmıştır. Öte yandan, yeni düzenlemeler kısıtlayıcı hükümler içermektedir. Güncel durum, yatırımcılara arama ruhsatları için kolaylıklar sağlarken, devletin madencilik operasyonlarında %10 ücretsiz hisse sahibi olmasını öngörmektedir (Hükümet %20 ilave pay satın alma opsiyonuna sahiptir). "Yerel İçerik" kuralı ile madenlerin çıkarıldıktan sonra ham olarak doğrudan yurt dışına gönderilmesi kısıtlanmış ve şirketlerin yerel işgücüne öncelik vermesi zorunlu kılınmıştır. Maden sahalarının rehabilitasyonu ve sürdürülebilir işletilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Hükümet özellikle şu alanlardaki yatırımları teşvik etmektedir:

- Altın: Perma bölgesi ve kuzeydeki sahalar.
- Endüstriyel Mineraller: Kireçtaşı, mermer ve seramik yapımında kullanılan killer (Sanayi bölgesi odaklı).
- İnşaat Malzemeleri: Süs taşları ve agregalar

Fırsatlar:

Benin'in en büyük eksiği teknik ekipmandır. Kırma eleme tesisleri, sondaj ve arama ekipmanları ve iş makineleri gibi maden makineleri ve ekipmanları Türk firmaları için birinci derecede potansiyel oluşturmaktadır. Benin'de inşaat sektöründeki hareketliliğe paralel olarak, kireçtaşı ve granit ocaklarında kullanılan mobil kırma makineleri talep görmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin doğal taş sektöründeki dünya liderliği, Benin için bir model niteliğindedir. Benin zengin mermer ve dekoratif taş rezervlerine sahip ancak bunları blok olarak çıkarmak yerine katma değerli hale getirmek istemektedir. Türk mermer kesme ve parlatma makinelerinin yanı sıra, maden sahası yönetimi ve mühendislik hizmetleri için pazar payı söz konusudur.

Ayrıca Madencilik faaliyetlerinde şu ürünlerin dışarıdan tedariği zorunludur:

- Maden Kimyasalları: Özellikle altın arıtımında ve mermer işlemede kullanılan endüstriyel kimyasallar.
- Sivil Patlayıcılar: Kaya kırma ve ocak açma faaliyetlerinde kullanılan fitil, kapsül ve emülsiyon patlayıcılar.

Enerji

Ülke, tarihsel olarak Nijerya'dan gelen elektrik ithalatına ve doğalgaz yakıtına (Batı Afrika Doğalgaz Boru Hattı) bağımlıdır. Kurulu elektrik üretim kapasitesi 0,4 GW olup, 2023 yılında Nijerya ve Gana'dan ithal edilen elektrik tutarı 118 milyon dolardır. Elektrik ithalatının toplam tüketime oranı %50'ler seviyesindedir. Toplam elektrik ihtiyacının bir bölümü Maria-Gléta gibi yerel termik santrallerinde üretilmektedir. Nüfusun elektriğe erişim oranı düşük bir seviyededir (%50 civarı). Kırsal alanlarda biyokütle enerjisi hala ısınma ve yemek pişirme için baskın enerji türüdür. Bu bağlamda, yenilenebilir enerji üretimi, şebeke modernizasyonu ve elektrifikasyon oranının artırılması Hükümetin öncelikli gündem konularıdır.

Pobè bölgesindeki 25 MW'lık güneş santrali (Defissol projesi), Millennium Challenge Account (MCA-Benin II) programı kapsamında toplamda 50 MW güneş santrali gibi projeler, ülkenin mevcut yenilenebilir enerji portföyünün temelini oluşturmaktadır. UNIDO ve Küresel Çevre Fonu (GEF) destekli projelerle güneş enerjisi kapasitesinin 2026'ya kadar 150 MW artırılması planlanmaktadır.

Özellikle kırsal bölgelerde uygulanan güneş enerjili mini şebekeler (mini-grids) ile güneş enerji santralleri yatırımları teşvik edilmektedir. Bu projeler genellikle kamu-özel ortaklığı (PPP) ile yürütülmekte, özel operatörler güneş panelleri ve depolama sistemlerini kurarak köylere elektrik satmaktadır. 128 MW hidroelektrik santrali (Dogo-Bis Hidroelektrik Santrali) inşası planlanmaktadır. Bu projede 2026 yılı itibarıyla finansman ve ÇED süreçlerinde son aşamaya gelinmiştir. Kırsal elektrifikasyon hat inşaatları devam etmektedir.

Fırsatlar:

Benin'in 2026 yılına kadar ulusal elektrifikasyon oranını %75'e çıkarma hedefi ve enerji bağımsızlığı stratejisi, Türk firmaları için özellikle güneş enerjisi teknolojileri ve elektrik iletim, depolama ve dağıtım ekipmanları ihracatı için pazar potansiyeli sunmaktadır. Benin'deki büyük ölçekli güneş tarlaları ve kırsal mini şebekeler için fotovoltaik paneller, güneş enerjisi altyapısı için gerekli teknik ekipmanları, güneş enerjili sulama ve pompa sistemleri kritik önemdedir. Güneş enerjisi santralleri için makine ekipman ve bakım onarım (teknik servis ve yedek parça) ihtiyacı oluşmaktadır. Ayrıca gerekli tesislerin kurulumu için mühendislik ve taahhüt hizmetleri Türk firmalarının müdahil olabileceği alanlardır. Özellikle hat inşaatları kapsamında Benin

Elektrik Kurumu (SBEE) tedarikçi listesine girmek, orta ve uzun vadeli ihaleler için faydalı bir strateji olabilir. Öte yandan, bu sektörde düşük fiyatlı Çin menşeli ürünler, diğer firmalar için risk oluşturmaktadır.

Buna ilaveten, sanayi bölgeleri ve ticari binalarda kesintisiz enerji ihtiyacı devam ettiğinden dizel jeneratör pazarı her zaman yüksektir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Benin, Batı Afrika'nın gelişen ülkelerinden biri olmasının yanı sıra, iş kültüründe saygı, topluluk bilinci ve hiyerarşi dengesi barındırmaktadır. Benin'de bir iş yapmayı planlarken veya bir iş görüşmesine katılırken, bu kültürel yapıyı anlamak kapıları daha kolay açabilir.

İlişki, güven ve hiyerarşi:

Benin'de kişisel ilişkiler işten daha ön plandadır. Toplantılara doğrudan konuya girerek başlamak kaba sayılabilir. Aile, sağlık ve genel esenlik hakkında sorular sormak güven inşa etmek için faydalıdır. E-posta veya telefon yerine yüz yüze görüşmeler her zaman daha fazla ağırlık taşır.

İnsanlara profesyonel unvanları veya "Monsieur/Madame" (Beyefendi/Hanımfendi) diyerek hitap etmek gerekir. İlk isimle hitap etmek ancak çok yakınlaşıldığında uygun karşılanır.

İletişim tarzı ve görgü kuralları:

İletişim genellikle nazik ve dolaylıdır. Uygun dil kullanımı, vücut dili ve kıyafet kurallarına uyum sağlama iletişimde başarı oranını artıracaktır. İş dünyasında yazışmalar ve görüşmeler Fransızca yürütülür. İngilizce bilenlerin sayısı artmakta olsa da Fransızca bilmek büyük avantaj sağlar. Birine bir şey verirken veya alırken, el sıkışırken mutlaka sağ el kullanılmalıdır. Sol el kullanımı saygısızlık olarak görülebilir. İş ortamında genellikle muhafazakâr ve resmi kıyafetler (takım elbise veya düzgün ütülenmiş gömlekler) tercih edilir. Ancak yerel kumaşlardan yapılan sade geleneksel kıyafetler de yaygındır. Ülkedeki bazı Bakanlıklarda takım elbise standart olarak giyilirken, cuma günleri geleneksel kıyafete izin verilmektedir.

Zaman yönetimi:

Benin'de dakiklik, resmi daireler dışında Batı'daki kadar katı bir doğrultuda ilerlemese de yabancı olarak dakik olunması bir saygı göstergesi olarak algılanır.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Benin'de para kullanımı, geleneksel yöntemlerle dijital kanalların bir arada olduğu, ancak hala büyük oranda nakit paraya dayalı bir yapıdadır. Günlük hayatta mobil ödeme uygulamaları yaygın olarak kullanılsa da cepte nakit para bulundurmak gereklidir.

Resmi para birimi ve nakit kullanımı:

Benin, sekiz Batı Afrika ülkesinin ortak kullandığı CFA frangını (FCFA, Kod: XOF) kullanır. CFA frangı, euro ile sabit bir kur rejimine sahiptir (1 euro = 655,957 FCFA). Bu durum, döviz dalgalanmalarına karşı para birimini istikrarlı kılmaktadır. 500, 1.000, 2.000, 5.000 ve 10.000

FCFA'lık banknotlar kullanılmaktadır. Özellikle USD/EUR farkının açıldığı dönemlerde döviz bürolarında geçerli gayri resmi kur bozdurma için daha avantajlı hale gelmektedir.

Benin'de küçük marketlerde, pazarlarda, taksilerde (Zemidjan - motosiklet taksiler) ve yerel restoranlarda nakit tek geçerli araçtır. Özellikle büyük banknotları (5.000 ve 10.000 FCFA) küçük esnafta bozdurmak zordur. Bu nedenle, 500 ve 1.000'lik küçük banknotlar ile bozuk para bulundurulmalıdır.

Mobil para kullanımı:

Benin'de uzun süre kalacaklar veya yerel halkla iş yapacak olanlar için, MTN Mobile Money veya Moov Money servislerinin öğrenilmesi faydalı olacaktır. Benin halkının büyük bölümü banka hesabından ziyade mobil cüzdan kullanır. Telefon numarası üzerinden para gönderip alma, marketlerde ödeme yapma ve sokak ve caddelerde sık sık görülebilen küçük kulübelere bu para nakde çevrilebilmektedir.

Banka kartı ve ATM'ler:

Büyük şehirlerde (Cotonou, Porto-Novo, Parakou) ATM bulmak mümkündür. Çoğu ATM, uluslararası kartlarla nakit çekimine izin verir. Ancak işlem başına komisyon alınabilir. Sadece lüks otellerde, büyük süpermarketlerde ve üst segment restoranlarda visa veya mastercard geçerlidir.

Bahşiş:

Restoranlarda %5-10 arası küçük bir bahşiş (pourboire) nezaket olarak kabul edilir ancak zorunlu değildir.

Çekle ödeme:

KDV muafiyeti varsa, bundan yararlanmak için çekle ödeme yapmak zorunludur. KDV hariç ödeme yapabilmek için satıcıya çekle birlikte, Maliye ve Finans Bakanlığından alınmış muafiyet yazısı ve ödeme emri yazısı sunulmalıdır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Diplomatik pasaport harici pasaport türlerini taşıyan Türk vatandaşları vizeye tabidir. Diplomatik pasaport sahibi Türk vatandaşları 90 gün süreyle vizeden muaftır. Vize elektronik olarak (<https://evisa.bj/>) adresine çevrimiçi başvuru yapılarak temin edilir ve vize düzenlenme süresi başvuru tarihinden itibaren ortalama birkaç gündür.

Resmî Tatiller (milli gün vb.) ve Mesai Saatleri

Benin'de resmî tatiller, ülkenin hem sömürge geçmişinden gelen Hristiyan mirasını hem önemli Müslüman nüfusunu hem de yerel inançlarını (Vudu gibi) yansıtan çeşitli bir yapıya

sahiptir. Resmî tatillerde bankalar, devlet daireleri ve birçok büyük mağaza kapalıdır. Ancak yerel pazarlar ve küçük esnaf genellikle açık kalmaya devam eder. İslam takvimine göre kutlanan bayramların kesin tarihleri, Bakanlık tarafından bayramdan 1-2 gün önce yayımlanan resmi tebliğlerle (Communiqué) kesinleşir.

Takip kaynağı: Benin Çalışma ve Kamu Hizmeti Bakanlığı: (<https://travail.gouv.bj/communiqués>)
(Resmi tatil ilanları burada "Communiqués" başlığı altında yayımlanır.)

Resmî Tatiller (2026):

Tatil Tarihi	Gün
1 Ocak Perşembe	Yeni Yıl
8 - 9 Ocak Perşembe - Cuma	Vudu Festivali Tatili (Geleneksel Dinler Günü)
20 Mart Cuma	Korité (Ramazan Bayramı)
6 Nisan Pazartesi	Paskalya Pazartesi
1 Mayıs Cuma	İşçi Bayramı
14 Mayıs Perşembe	İsa'nın Göğe Yükselişi (Ascension)
25 Mayıs Pazartesi	Hamsin Yortusu (Whit Monday)
27 Mayıs Çarşamba	Tabaski (Kurban Bayramı)
1 Ağustos Cumartesi	Bağımsızlık Günü (Milli Bayram)
15 Ağustos Cumartesi	Meryem Ana'nın Göğe Yükselişi (Assomption)
26 Ağustos Çarşamba	Maouloud (Mevlid Kandili)
1 Kasım Pazar	Azizler Günü (Toussaint)
25 Aralık Cuma	Noel (Noël)

Mesai Saatleri:

Benin'de mesai saatleri hem kamu hem de özel sektörde farklı uygulanmaktadır.

- Devlet daireleri: Pazartesi - Cuma: 08:00 – 12:30 ve 14:00 – 17:30
- Özel Sektör ve Ofisler: Hafta İçi: 08:00 – 13:00 ve 15:00 – 18:30 (veya 19:00).
- Bazı özel şirketler Cumartesi günleri 09:00 – 13:00 arası yarım gün çalışabilir.
- Bankalar: Pazartesi - Cuma: 08:00 – 12:30 ve 15:00 – 16:30
- Çoğu büyük banka şubesi Cumartesi günleri 09:00 – 12:00 arasında hizmet verir.
- Süpermarketler: Genellikle 09:00 – 20:00 veya 21:00 saatleri arasında kesintisiz açıktır.
- Büyük marketler Pazar günü saat 14.00'e kadar açıktır.

Yerel Saat

Saat Dilimi:

UTC +1 West Africa Time (WAT)

(Türkiye'den 2 saat geride)

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, şube, ticari acente dahil)

Benin'de şirket türleri, Batı Afrika'daki 17 ülkenin üye olduğu OHADA (Afrika'da İş Hukukunun Uyumlaştırılması Örgütü) yasalarına göre düzenlenmiştir. Bu durum, Benin'de kurulacak bir şirketin hukuki altyapısının bölgedeki diğer ülkelerle (Fildişi Sahili, Senegal vb.) benzer olmasını sağlar.

Benin'de belli başlı şirket türleri şunlardır:

- SARL (Société à Responsabilité Limitée) – Limited Şirket: Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) için en popüler türdür.
 - Ortak Sayısı: En az 1 kişi ile kurulabilir (Tek ortaklı SARL'lara SARL Unipersonnelle denir).
 - Sermaye: OHADA reformları sonrası asgari sermaye şartı sembolik seviyelere çekilmiştir (genellikle 100.000 FCFA, yaklaşık 150 avro).
 - Sorumluluk: Ortakların sorumluluğu koydukları sermaye ile sınırlıdır.
- SA (Société Anonyme) – Anonim Şirket: Büyük yatırımlar ve geniş çaplı operasyonlar için tercih edilir.
 - Sermaye: Asgari sermaye 10.000.000 FCFA'dır (yaklaşık 15.000 avro).
 - Yönetim: Bir yönetim kurulu veya genel direktör tarafından yönetilir.
 - Denetim: Bir mali müşavir (Commissaire aux comptes) bulundurma zorunluluğu vardır.
- SAS (Société par Actions Simplifiée) – Basitleştirilmiş Anonim Şirket: Daha esnek bir yapı arayan yatırımcılar için popülerleşen bir türdür.
 - Esneklik: Şirketin yönetim kuralları, tüzükte ortaklar tarafından belirlenebilir.
 - Sermaye: Asgari sermaye sınırı ortaklarca belirlenir.
- SNC (Société en Nom Collectif) – Kolektif Şirket: Tüm ortakların şirket borçlarından tüm varlıklarıyla ve müteselsilen sorumlu olduğu türdür. Güven ilişkisinin çok yüksek olduğu küçük aile işletmelerinde görülür.
- Şube (Succursale): Yabancı bir şirketin Benin'deki temsilciğidir.
 - Hukuki Durum: Ayrı bir tüzel kişiliği yoktur; ana şirkete bağlıdır.
 - Süre Kısıtlaması: OHADA yasalarına göre, bir şube en fazla 2 yıl faaliyet gösterebilir. Bu sürenin sonunda ya yerel bir şirkete (SARL veya SA) dönüşmeli ya da özel izinle süresi uzatılmalıdır.

Arazi mülkiyeti:

Benin'de arazi mülkiyeti ve yönetimi ile ilgili temel yasal çerçeve, 2013-01 sayılı Kanun ve onu güncelleyen 2017-15 sayılı Kanun'dur⁴. Yabancıların Benin'de doğrudan toprak/arazi sahibi olmaları hususu karşılıklılık ilkesi kapsamında belirlenir. Ancak yatırımcılar, 50-99 yıla kadar uzayabilen uzun vadeli kiralama (emphyteutic lease) yoluyla araziyi ticari projeleri için kullanabilirler.

Yabancıların şirket kurması kısıtlanmış olan sektörler:

Her ülkede olduğu gibi Benin'de de ulusal güvenlik, kamu düzeni ve stratejik kaynakların korunmasını etkileyen faaliyetler yabancılar için yasak, kısıtlanmış veya özel izne tabidir. Ayrıca bir malı işleyip değer katmadan, olduğu gibi alıp satma faaliyetleri (ticari aracılık) yatırım teşviklerinden ve muafiyetlerinden yararlanamaz.

Aşağıdaki sektörlerde şirket kurmak yasak değildir, ancak devletten özel lisans alınması ve bazen devletin veya yerel bir ortağın pay sahibi olması şart koşulabilir:

- Madencilik ve Petrol: Yer altı kaynaklarının aranması ve işletilmesi doğrudan devletin iznine tabidir ve ürün paylaşım anlaşmaları üzerinden yürütülür.
- Telekomünikasyon: Bu sektörde faaliyet göstermek için ARCEP tarafından verilen sınırlı sayıdaki lisanslardan birine sahip olmak gerekir.
- Enerji Üretimi: Elektrik üretimi ve dağıtımı gibi alanlar kamu hizmeti kapsamında olduğu için özel kamu-özel ortaklığı (PPP) modelleriyle ilerler.
- Bankacılık ve Finans: Banka veya sigorta şirketi kurmak için Batı Afrika Merkez Bankası (BCEAO) ve yerel otoritelerden denetimlerden geçerek lisans alınmalıdır.
- Eczacılık ve sağlık: Mesleki yeterlilik ve yerel otorite onayı gerekir.

Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Tüm işlemler APIEx (Yatırım ve İhracat Teşvik Ajansı) bünyesindeki Tek Durak Ofis üzerinden yürütülür. Tüm bürokratik işlemler (ticaret sicili, vergi kaydı, sosyal güvenlik vb.) tek bir başvuru ile burada birleştirilir. Başvuru süreci çevrimiçi portal üzerinden yürütülmektedir. (<https://archive.monentreprise.bj/>). Benin şirket kurulum süresi hızlıdır; 24-48 saat içinde şirket tescili tamamlanabilmektedir.

Gerekli belgeler:

Şirket kuruluşu için gerekli belgeler şunlardır:

- Kurucuların kimlik/pasaport fotokopileri,
- Yöneticiler için "Adli Sicil Beyanı" (Déclaration sur l'honneur),
- Şirket merkezi adresi (Kira kontratı veya adres belgesi),
- Yabancılar için oturma izni (Titre de séjour) veya vize kopyası.

Statülerin Hazırlanması:

⁴ <https://sqq.gouv.bj/doc/loi-2017-15/>

Şirketin ana sözleşmesi hazırlanır. OHADA yasalarına göre SARL türü şirketlerde, sermaye düşükse notere gitme zorunluluğu yoktur; ancak büyük ölçekli SA şirketleri için noter onayı şarttır.

İşlem Sonrası Alınan Belgeler:

Onaydan sonra sistem size şu belgeleri dijital olarak verir:

- RCCM: Ticaret ve Menkul Kıymetler Sicil Kaydı,
- IFU (Identifiant Fiscal Unique): Tek Vergi Kimlik Numarası,
- Carte de Commerçant: Tüccar kartı,
- İş İlanı: Şirket kuruluşunun resmi web sitesinde yayımlandığına dair kanıt.

Sonraki Adımlar:

- Banka Hesabı Açılışı: Şirket belgeleriyle yerel bir bankada ticari hesap açılır,
- Sosyal Güvenlik Kaydı (CNSS): Personel çalıştırılacaksa sosyal güvenlik sistemine kayıt yaptırılmalıdır (Genellikle APIEx başvurusuyla otomatik başlatılır),
- Yerel Belediye İzinleri: Faaliyet alanına göre ek belediye veya çevre izinleri gerekebilir.

Sigorta

Benin'de sigorta sektörü, Batı Afrika'daki diğer 14 ülke ile birlikte CIMA (Conférence Interafricaine des Markets d'Assurances - Afrika Sigorta Piyasaları Konfederasyonu, <https://cima-afrique.org/>) tarafından düzenlenen bir yapıdır. Sigorta sektörü yerel kuralların ötesinde bölgesel bir hukuk sistemine (CIMA Kodu) tabidir. Bu kod, poliçe şartlarından sermaye yeterliliğine kadar her şeyi belirler. Yerel düzeyde Ekonomi ve Maliye Bakanlığına bağlı Sigorta Denetim Müdürlüğü (Ekonomi Genel Müdürlüğü) sorumludur.

Yabancı yatırımcılar için durum:

Yabancılar Benin'de sigorta şirketi kurabilir veya yerel şirketlere ortak olabilir. Ancak, CIMA kuralları gereği asgari sermaye şartları oldukça yüksektir (Genellikle 3 milyar FCFA - yaklaşık 4.5 milyon euro civarı). Sigorta acentesi veya brokeri (courtier) açmak için yerel otoriteden lisans almak gerekir.

Piyasada hem yerel hem de uluslararası (özellikle Fransız ve Pan-Afrikan) gruplar etkindir. Benin'de tanınan lisanslı sigorta kurumlarının listesi OQSF (Finansal Hizmetler Kalite Gözlemevi, <https://oqsf.finances.bj/assets/liste-des-societes-d'assurance.pdf>) ve CIMA tarafından yayınlanmaktadır (<https://cima-afrique.org/les-etats-membres/?lang=en&country=BEN&item=SOC>)

Benin yasaları, sigorta şirketlerinin uzmanlaşmasını zorunlu kılar. Bir şirket aynı anda hem Hayat hem de Hayat Dışı (Yangın, Kaza, Nakliyat vb.) sigortası yapamaz; bunlar için ayrı tüzel kişilikler kurulmalıdır.

Yaptırılması zorunlu sigortalar ve yerel sigorta zorunluluğu:

Benin'de işverenlerin çalışanları için emeklilik ve sağlık sigortalarını yaptırması zorunludur. Emeklilik sigortası kaydı işverence doğrudan CNSS'e yapılmaktadır ve ödemeler her üç ayda

bir bu kuruma işverence gerçekleştirilmektedir. Brüt maaş üzerinden işveren primi %16,4, çalışan primi ise %3,6'dır.

Çalışanlar için sağlık sigortası yaptırmak, uygulamada boşluklar olmasına rağmen, tüm işverenler için yasal olarak zorunludur. Henüz standart bir sağlık sigortası sunan devlet şirketi bulunmadığından özel şirketlere başvurulması gerekmektedir. 2025 yılında yapılan güncelleme ile (29 Ekim 2025 tarihli 2025-672 sayılı Karar⁵) sağlık sigortası paketinin kapsamı gereken asgari unsurlar belirlenmiş ve işverenlerin çalışanları ve bakmakla yükümlü oldukları aile bireyleri için asgari "Temel Hizmet Paketi"ni içeren (sıtma tedavisi, anne ve çocuk sağlığı hizmetleri ve temel cerrahi müdahaleler ve bazı acil servisler) sigortalarını yaptırdıklarına dair belgeleri CNSS'e sunmaları için 1 yıl süre tanınmıştır (29 Ekim 2026).

Benin'deki bir riski (ev, fabrika, araç, personel) yurt dışındaki bir sigorta şirketiyle sigortalamak yasaktır. Tüm riskler Benin'de lisanslı bir şirket tarafından teminat altına alınmalıdır. Benin'e ithal edilen malların sigortasının yerel bir sigorta şirketi üzerinden yapılması yasal bir zorunluluktur. Benin'de trafik ve inşaat sigortası yaptırmak zorunludur. Ayrıca büyük çaplı inşaat projelerinde mesleki sorumluluk sigortası aranır. Bu kurallar ile hedeflenen hususlar şunlardır: döviz çıkışını engellemek, yerel sigorta sektörünün sermaye yapısını güçlendirmek ve bir hasar durumunda hak sahiplerinin yerel mahkemelerde ve yerel bir muhatapla haklarını aramasını kolaylaştırmaktır.

Bankacılık Mevzuatı

Benin'de bankacılık mevzuatı, Benin'in üyesi olduğu Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA/WAEMU) çerçevesinde belirlenen bölgesel kurallara dayanır. Benin 2 Eylül 2024 tarihli ve 2024-14 sayılı Bankacılık Düzenleme Kanunu (Loi portant réglementation bancaire⁶) ile bu bölgesel kuralları kendi iç hukukuna entegre etmiştir. Bu, Benin'deki bankacılık faaliyetlerini düzenleyen en güncel ana kanundur. Bankaların kuruluşu, sermaye yeterliliği, yönetim yapısı ve tasfiye süreçlerini belirler.

Buna ek olarak, banka dışı ancak finansal hizmet sunan (mikro kredi vb.) kuruluşları düzenleyen Mikrofinans Kanunu (Loi N° 2025-14⁷) bulunmaktadır. Bu kanun ise en son Temmuz 2025'te güncellenmiştir.

BCEAO bölgesel merkez bankası olarak para politikasını ve bankacılık lisanslarını kontrol ederken, UEMOA Bankacılık Komisyonu bankaların denetiminden, ihtiyati kurallara uyumundan ve yaptırımlardan sorumludur. Son olarak Ulusal Ekonomi ve Maliye Bakanlığı da bölgesel kararların Benin'de uygulanmasını sağlar ve yerel finansal istikrarı izler.

Benin'deki mevzuat ile düzenlenen bazı hususlar şunlardır:

- Kara Para Aklama ile Mücadele: Benin, uluslararası standartlara (FATF/GAFI) uyum sağlamak için kara para aklama karşıtı yasalar uygular.

⁵ <https://sgg.gouv.bj/doc/decret-2025-672/>

⁶ <https://sgg.gouv.bj/doc/loi-2024-14/>

⁷ <https://sgg.gouv.bj/doc/loi-2025-14/>

- Atıl Hesaplar (Comptes Dormants): 2016-10⁸ sayılı kanun ile bankalarda uzun süre işlem görmeyen hesapların yönetimi ve bu fonların hazineye devri düzenlenmiştir.
- Elektronik Para: Mobil para kullanımı Benin'de çok yaygın olduğu için, banka dışı kuruluşların (MTN, Moov gibi) e-para çıkarma yetkileri özel bir mevzuatla düzenlenir.

Yatırımcılar için en önemli konulardan biri döviz kontrolüdür. Benin'de döviz transferleri (özellikle bölge dışına) BCEAO'nun kambiyo düzenlemelerine tabidir. Belirli bir tutarın üzerindeki transferler için fatura veya sözleşme gibi destekleyici belgeler zorunludur.

Kredi çekme ve yurtdışına para transferi Benin'de kredi sistemi genellikle “domiciliation” (maaşın o bankaya yatırılması) ve teminat üzerine kuruludur. Faiz oranları sektöre ve risk durumuna göre genellikle yıllık %7 ile %12 arasında değişir. Mikrofinans kurumlarında bu oran daha yüksektir (%15 gibi). Ayrıca %1 civarında dosya masrafı ve zorunlu hayat sigortası maliyetleri eklenir.

Benin, CFA francı (XOF) kullanan bir ülke olduğu için, UEMOA dışına para çıkışı sıkı denetime tabidir. Bireysel transferler kapsamında, 500.000 FCFA (yaklaşık 760 €) üzerindeki transferler için bankalar gerekçe talep eder. Banka komisyonu (%0,5 - %1 arası), SWIFT ücreti ve BCEAO'nun kestiği transfer vergisi (%0,6) uygulanır.

Ticari Transferler kapsamında, 10 milyon FCFA'yı aşan tüm ithalat işlemleri için bankada bir ithalat dosyası açılması zorunludur. Transferin yapılabilmesi için nihai faturanın ve malın ülkeye girdiğini kanıtlayan gümrük belgelerinin bankaya sunulması şarttır. Mal gelmeden önce yapılan ön ödemelerde, genellikle tutarın belli bir oranı ile sınırlandırma veya ek teminat istenebilir. Genellikle fatura tutarının %30 ile %50'si kadar bir ön ödemeye izin verilir.

Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Benin, 4 Mart 2026'da yürürlüğe giren 2026-049 sayılı yeni Kararname ile oturma izinleri ve vize türlerini güncellemiştir.⁹ Benin, turizm ve ticareti teşvik etmek amacıyla vize süreçlerini dijitalleştirmiştir. Resmi başvuru portalı (<https://evisa.bj/>)'dir. Benin'e yapılacak ziyaretin amacına göre üç ana e-vize türü bulunmaktadır:

- Turistik Vize (Kısa Süreli): 30 gün geçerli, tek girişli.
- Turistik Vize (Uzun Süreli): 90 gün geçerli, çok girişli. (Togo, Nijerya gibi ülkelere gidip dönecekse gereklidir.)
- Transit Vize: Benin üzerinden başka bir ülkeye geçecekler için 5 güne kadar geçerli.

Ticari görüşmeler, şirket kurulum veya yatırım araştırması için gelenler için “İş Vizesi” verilmektedir. Süreler turistik vize ile benzerdir ancak başvuru formunda ticari amaç belirtilmelidir. Benin'e girişte genellikle sorulmamakla birlikte, Sarı Humma aşısı kartının fiziksel olarak ibraz edilmesi kuralı bulunmaktadır.

⁸ <https://sgg.gouv.bj/doc/loi-2016-10/>

⁹ <https://sgg.gouv.bj/doc/decret-2026-049/>

Çalışma izinlerinin verilmesi: Benin'de çalışma izni (Permis de Travail) süreci dijitalleşmiş olup, sadece bir vize değil, yasal olarak bir iş sözleşmesine bağlı olarak ülkede bulunmayı sağlayan bir onay belgesidir. Başvuruyu, Benin'de yasal olarak kayıtlı olan işveren (sponsor) yapmalıdır. İşveren, söz konusu pozisyon için uygun bir Benin vatandaşının bulunmadığını veya pozisyonun özel bir uzmanlık gerektirdiğini kanıtlamak zorunda kalabilir.

Çalışma izni tek başına ülkede kalma hakkı tanımaz; bu sadece çalışma hakkı verir. Çalışma iznini aldıktan sonra, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi'ne (DEI) başvurarak uzun süreli oturma izni almak gerekir.

Benin hükümeti, tüm vatandaşları ve yerleşik yabancıları tek bir biyometrik havuzda (RAVIP) topladığı için, artık vize uzatma, oturma izni veya şirket kurulumu gibi neredeyse her işlemde Numero Personnel d'Identification (Kişisel tanımlayıcı numara-NPI) adlı 10 haneli benzersiz numarayı talep etmektedir. Bu numarayı alabilmek için Cotonou'daki ANIP (Agence Nationale d'Identification des Personnes) genel merkezine veya yetkili şubelerine (Cadjèhoun veya Kouhounou gibi bölgelerde bulunur) fiziksel olarak gidilmelidir.

Çalışma izni başvurusu Çalışma ve Kamu Hizmetleri Bakanlığının internet adresinden NPI numarası üzerinden hesap açılarak çevrimiçi yapılır. (<https://demarchesmtfp.gouv.bj/prestations-par-thematique>). Eğer online portal çalışmıyorsa, fiziksel olarak Cotonou'daki Direction Générale du Travail (DGT)'da işlem yapılabilir. (Adres: Carrefour Zongo (Eski Libercom binası), Cotonou; Çalışma Saatleri: 08:00 – 12:30 ve 15:00 – 18:30)

Çalışma vizesi alım sürecine ilişkin daha detaylı bilgi, Benin Ulusal Kamu Hizmetleri portalının şu adresinde yer almaktadır: (<https://service-public.bj/public/services/service/PS00403>)

Oturma izninin verilmesi: Oturma izni/kartı alabilmek için Benin'e "Turistik e-Vize" ile değil, uzun süreli (D tipi) bir vize ile girmiş olunmalı veya mevcut kısa süreli vizenin iş/yatırım amacıyla uzatılmış olması gerekir. Benin'e girdikten sonra ilk 90 gün içinde başvuru yapılmalıdır.

Başvuru mercii İçişleri ve Kamu Güvenliği Bakanlığı Göç ve Göçmenlik Genel Müdürlüğü olup, başvuru süreci Ulusal Kamu Hizmetleri Portalı'nın şu adresinden çevrimiçi olarak başlatılabilmektedir: (<https://www.service-public.bj/public/services/service/PS00409>)

Üç tür oturma kartı vardır ve bunların verilmesi şu koşullara tabidir:

Koşullar:

- Geçici ikamet kartı
 - Benin'de yerleşik olmak veya Benin'de yerleşik olma sürecinde olmak,
 - Kendilerini geçindirmek için yeterli imkâna sahip olmak veya destekleneceğine dair bir garantiye sahip olmak,
 - Bir işe sahip olmak veya yasal gelir getirici bir faaliyette bulunmak,
 - İyi karaktere sahip olmak.
- Normal ikamet izni
 - Geçici ikamet kartını iki kez almış olmak,

- İyî karaktere sahip olmak.
- Ayrıcalıklı ikamet kartı
 - On (10) yıldan uzun süre kesintisiz ikamet etmiş olmak,
 - Benin'e otuz beş (35) yaşından önce girmiş olmak,
 - Ülkeye önemli yatırımlar yapmış olmak,
 - İyî karaktere sahip olmak,
 - Eşinin Benin vatandaşı olması.

Kaynak: T.C. Kotonu Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği